

Znaczenie outsourcingu usług finansowo-księgowych w podmiotach gospodarczych województwa kujawsko-pomorskiego – wyniki badań

Marta Człapa, Natalia Dzedzej, Anna Jakubowska¹

Wstęp

Outsourcing jest coraz powszechniej stosowaną w praktyce koncepcją zarządzania wykorzystywaną przez podmioty gospodarcze w Polsce. Może być stosowany z powodzeniem w różnych obszarach ich funkcjonowania, w tym w obszarze usług finansowo-księgowych.

Celem artykułu jest ukazanie istoty outsourcingu, obszarów jego zastosowania, ze szczególnym zwróceniem uwagi na obszar usług finansowo-księgowych.

W artykule na podstawie przeprowadzonych badań zostaną ukazane wyniki jak przedsiębiorcy z województwa kujawsko-pomorskiego podchodzą do koncepcji wykorzystania outsourcingu, w tym w zakresie usług finansowo-księgowych. Celem przeprowadzonego badania było uzyskanie informacji odnośnie znajomości i powodów oraz obszarów wykorzystania outsourcingu przez firmy z niego korzystające, w tym ze szczególnym naciskiem na outsourcing usług finansowo-księgowych. Analiza literatury przedmiotu oraz obserwacja praktyki gospodarczej pozwoliły sformułować tezę, o rosnącym znaczeniu outsourcingu, którą zweryfikowano w trakcie przeprowadzonych badań własnych.

Istota i cele outsourcingu

Pojęcie outsourcingu jest bardzo szerokie i posiada wiele definicji ze względu na różnice geograficzne czy obszar funkcjonowania przedsiębiorstwa.

Outsourcing jest innowacyjnym narzędziem zarządzania przedsiębiorstwem, który polega na fragmentacji procesów produkcyjnych oraz usługowym wydzieleniu ich ze struktury podmiotu gospodarczego oraz zleceniu wykonania półproduktów podmiotom zewnętrznym, czyli innym przedsiębiorstwom przyczyniając się tym samym do ciągłej restrukturyzacji przedsiębiorstw, uelastycznieniu struktury organizacyjnej przedsiębiorstwa oraz nawiązywaniu relacji partnerskich w otoczeniu biznesowym². N.C Burkholder tłumaczy outsourcing jako wydelegowanie części procesów wytwórczych do podwykonawców celem

1* licencjat, Koło Naukowe Rachunkowości, WSB Bydgoszcz

2² Trocki M., *Outsourcing, metoda restrukturyzacji działalności gospodarczej*, PWE, Warszawa 2001, s.13.

uzyskania mniejszych kosztów pracy³. Nieco inną definicję outsourcingu zaproponował M. Matejun, wskazując, że zjawisko to polega „...na wykorzystywaniu kompetencji i umiejętności zewnętrznych, wyspecjalizowanych podmiotów w celu zajmowania się przez nie zadaniami (procesami lub funkcjami), które najczęściej nie są związane z głównym obszarem działalności firmy macierzystej (wydzielającej działalność ze swojej struktury)”. Jest to więc koncepcja rozszerzania dostępu do zasobów fizycznych, informacyjnych i innych niematerialnych, a także ludzkich bez powiększania rozmiarów organizacji macierzystej⁴. Z kolei Bravard i Morgan uznają outsourcing jako partnerskie korzystanie z zasobów innych przedsiębiorstw, które gwarantują jakość, elastyczność oraz wysoką wartość świadczonych usług poprzez przenoszenie swoich pracowników z przedsiębiorstwa macierzystego do podmiotów świadczących swoje usługi przyczyniając się tym samym do ciągłej transformacji procesów oraz wykorzystaniem nowych technologii mających przełożenie na funkcjonowanie firmy⁵. Najprościej zjawisko korzystania ze źródeł zewnętrznych tłumaczy M.F. Greaver wskazując na wszelkie udogodnienia w procesie produkcji poprzez szeroki dostęp do zasobów podwykonawców takich jak kwalifikacje, zasoby oraz wysokie technologie⁶. Jak wskazują powyższe definicje outsourcing rozumie się jako „korzystanie ze źródeł zewnętrznych”.

Rozwój outsourcingu dokonał się również poprzez cele, jakie można osiągnąć przy wykorzystaniu tego zjawiska przez przedsiębiorstwa dzieląc je według różnych kryteriów. De Vita i Wang dzielą te cele na trzy generacje. Pierwsza odnosi się do obniżenia kosztów funkcjonowania przedsiębiorstwa macierzystego oraz zmniejszenia zatrudnienia, druga – dotyczyła celów związanych z rosnącą konkurencją w skutek oczekiwań konsumentów, szybkiego wdrażania nowych technologii, trzecia generacja opierała się na elastyczności struktury przedsiębiorstwa⁷. M. Trocki wskazuje, że zastosowanie outsourcingu musi być zgodne z celami strategicznymi przedsiębiorstwa oraz poprzedzone

³Butkholder N.C., *Outsourcing, the definitive view, applications and implications*, New Jersey 2006, p. 2.

⁴Matejun M., *Proces outsourcingu w praktyce gospodarczej małych i średnich przedsiębiorstw [w:] Dylematy organizacji gospodarczych. Teoria i praktyka początku XXI wieku.*, pod. red. W. Matwiejczuka, Difin, Warszawa 2011, s. 122.

⁵Bravard J., Morgan R., *Inteligentny outsourcing. Sztuka skutecznej współpracy*, MT Biznes Sp. z o.o., Warszawa 2010, s. 23.

⁶Greaver M.F., *Strategic Outsourcing: A Structured Approach to Outsourcing Decisions and Initiatives*, New York 1999, p. 3.

⁷De Vita, Wang C, *Development of outsourcing theory and practice: a taxonomy of outsourcing generations*, [w:] *Outsourcing and Offshoring in the 21st Century*, H. Kehal and V. Singh (Eds.), Hershey 2006, p.12.

zbadaniem i analizą wielu aspektów. Poza wymienionymi celami dochodzi również do poprawy cashflow, zmniejszenia ryzyka związanego z obszarem funkcjonowania przedsiębiorstwa oraz dodatkowe doradztwo w danej dziedzinie⁸. Według J. Zielińskiego wśród celów outsourcingu należy zwrócić uwagę na koncentrację menedżerów na działaniach podstawowych, wzrost zysków, zmniejszenie czasu zachodzących w przedsiębiorstwie procesów⁹.

Podsumowując outsourcing jest coraz powszechniejszym narzędziem wykorzystywanym w działalności wielu firm. Pozwala on podnieść efektywność, wydajność oraz zmniejsza koszty funkcjonowania podmiotów gospodarczych.

Obszary wykorzystania outsourcingu w działalności gospodarczej

W literaturze specjalistycznej powszechny jest podział outsourcingu według wydzielonych działów na: informatyczny, obejmujący zasoby ludzkie i logistyczny.¹⁰ Kolejne obszary wykorzystania outsourcingu to: produkcja, utrzymanie czystości, ochrona.¹¹

Rachunkowość, finanse, zarządzanie, administracja, marketing¹² również należą do działów, które firmy przekazują do prowadzenia wyspecjalizowanej jednostce. Wśród usług, które najczęściej zleca się firmom zewnętrznym w ramach outsourcingu są: usługi doradztwa prawnego, usługi szkoleniowe, usługi badania rynku, usługi zaopatrzeniowe, usługi reklamowe¹³.

W outsourcingu informatycznym, który bazuje na funkcjach z dziedziny informatyki i technologii informatycznej (IT) wyróżniamy dwie podstawowe formy: *facility management* (gdy firma zewnętrzna staje się odpowiedzialna za prawidłowe działanie sprzętu informatycznego lub oprogramowania w przedsiębiorstwie) oraz *application solution providing* (wówczas aplikacje specjalistyczne są własnością firmy i są zainstalowane w jej

⁸Trocki M., op. cit., s. 51.

⁹Zieliński J., *Outsourcing doradztwa podatkowego i rachunkowości w małej firmie*, WoltersKluwer Polska, Warszawa 2008, s. 23.

¹⁰Szymaniak A., *Globalizacja usług. Outsourcing, offshoring i shared services centers.*, Wydawnictwa Akademickie i Profesjonalne, Warszawa 2008, s.156.

¹¹Ciesielska D., Radło M-J., *Outsourcing w praktyce*, wyd. Poltext, Warszawa 2011, s.60.

¹²Trocki M., *Outsourcing. Metoda restrukturyzacji działalności gospodarczej*, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 2011, s.46.

¹³Zubakowska K., *Od auditingu do sponsoringu w rachunkowości*, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne 2007, s.205.

siedzibie, a pracownicy, łączą się przez Internet pracując na odpowiednio zabezpieczonej i wydzielonej bazie danych.

Outsourcing funkcji personalnych polega na przekazaniu niezależnym dostawcom zewnętrznym bądź wyspecjalizowanym firmom zajmującym się wykorzystaniem usług lub sprzedaży, określonych działań na zasadzie stałej współpracy, a także zadań zakresu funkcji personalnych, które zazwyczaj wykonywane są przez pracowników przedsiębiorstwa. Wyróżnia się cztery odmiany tego rodzaju outsourcingu: całkowity outsourcing funkcji personalnej, częściowy outsourcing funkcji personalnej, outsourcing personelu służb pracowniczych i outsourcing w formie podziału zadań związanych z wykorzystaniem technologii informatycznej.

W outsourcingu logistycznym, sytuacja polega na tym, że firma oferuje kompletny outsourcing, a spedytor przejmuje całość zadań logistycznych firmy. Możliwa jest także sytuacja przejścia magazynu zleceniodawcy i przekazanie już przesyłek do systemu dystrybucyjnego spedytora.¹⁴

Outsourcing produkcji polega na przekazaniu wyspecjalizowanej firmie produkcji danego wyrobu.

Obszarów działalności gospodarczej, w której jest wykorzystywany outsourcing, jest bardzo dużo. Dzieje się tak za sprawą dążenia do ograniczenia wysokich kosztów jakie ponosi przedsiębiorstwo na utrzymanie danego obszaru w jednostce. Różnorodność usług outsourcingowych sprawia, że coraz częściej firmy decydują się na ich zastosowanie.

Outsourcing usług finansowo – księgowych

Rachunkowość to proces identyfikacji, pomiaru i przekazywania informacji, które są potrzebne do podejmowania decyzji gospodarczych¹⁵. Inaczej rachunkowość zdefiniować można jako: „działalność usługową, która dostarcza wartościowych informacji o indywidualnej jednostce gospodarczej. Informacja ta jest prezentowana w sprawozdaniach finansowych i stanowi podstawę do podejmowania decyzji gospodarczych¹⁶.”

W praktyce gospodarczej z punktu widzenia zastosowania outsourcingu rachunkowość, to jeden z obszarów jednostki umożliwiający uzyskanie oszczędności poprzez

¹⁴ Szymaniak A., *Globalizacja usług. Outsourcing, offshoring i shared services centers*, Wydawnictwa Akademickie i Profesjonalne, Warszawa 2008, s. 156-157.

¹⁵ Jaruga A., *Rachunkowość finansowa*, Towarzystwo Gospodarcze RAFIB, Łódź 1992, s.8.

¹⁶ Ferris A.M., G.K. Świdorska, *Rachunkowość*, SGH, Warszawa 1994, s.10.

redukcję zatrudnienia pracowników w tym dziale, projektowanie procesów księgowych w celu ich zminimalizowania, wdrożenie procedur optymalizacji obiegu dokumentów, czy wdrożeniu systemów finansowo-księgowych, które przyspieszają przetwarzanie danych i spowodują wzrost jakości informacji uzyskiwanych z systemu. Zmiany te wiążą się z ogromnymi kosztami zakupu sprzętu i oprogramowania. Są często długotrwałe i potrzebują zaangażowania ogromnej kadry zarządzającej w ich wdrożeniu. Najlepszym sposobem na uniknięcie tego problemu jest zastosowanie outsourcingu rachunkowego, czyli wydzielenie pojedynczych funkcji lub całych procesów firmie wyspecjalizowanej w rachunkowości¹⁷.

Z outsourcingu usług księgowych korzystają zarówno firmy małe, jak i duże, jednostki krajowe, jak i zagraniczne.¹⁸ W Polsce rynek usług księgowych prowadzonych w formie outsourcingu jest podzielony na trzy segmenty:

1. duże firmy audytorskie,
2. średnie biura rachunkowe,
3. jednoosobowe biura rachunkowe.

Najbardziej znaną formą outsourcingu jest prowadzenie rachunkowości przez biura rachunkowe.

Zakres usług jakie proponują swoim klientom jest różnorodny. Do obszarów tych głównie zalicza się:

- prowadzenie doradztwa podatkowego i ewidencja podatkowa,
- prowadzenie ksiąg rachunkowych i sprawozdawczości finansowej,
- doradztwo księgowe,
- prowadzenie szkoleń zawodowych.

Należy zwrócić uwagę, iż aby pełnić usługi z doradztwa podatkowego, obowiązkowe jest posiadanie stosownych uprawnień określonych w ustawie o doradztwie podatkowym. Ustawa ta uprawnia również osoby mające kwalifikacje do usługowego prowadzenia ksiąg rachunkowych do wykonywania niektórych czynności doradztwa podatkowego. Do zakresu zadań zalicza się:

¹⁷Żubakowska K., *Od auditingu do sponsoringu w rachunkowości*, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 2007, s.206.

¹⁸Wołowicz T., *Outsourcing usług księgowych*, „Ekonomika i organizacja przedsiębiorstwa” 2008, nr 10 (750), s.58.

- prowadzenie, w imieniu i na rzecz podatników, płatników i inkasentów, ksiąg podatkowych i innych ewidencji do celów podatkowych oraz udzielenie im pomocy w tym zakresie;
- sporządzanie, w imieniu i na rzecz podatników, płatników i inkasentów, zeznań i deklaracji podatkowych lub udzielenie im pomocy w tym zakresie.

Jest to zatem sytuacja, w której biura rachunkowe, których właściciel ma tytuł doradcy podatkowego (ewentualnie jest on tylko warunkowo wpisany na listę doradców podatkowych) mogą świadczyć pełny zakres doradztwa podatkowego. W pozostałych wypadkach biura rachunkowe, mogą świadczyć usługi doradztwa podatkowego w ograniczonym zakresie.

Jednoosobowe biura rachunkowe zajmują się głównie prowadzeniem ewidencji podatkowych i prowadzeniem ksiąg rachunkowych dla małych jednostek. Natomiast firmy audytorskie i średnie biura rachunkowe, prowadzą większy wachlarz usług, gdyż uwagę swą kierują do dużych i średnich przedsiębiorstw.¹⁹

Zakres usług wykonywanych przez firmy świadczące usługi księgowo-podatkowe przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Zakres usług księgowo-podatkowych

Zakres prac	Działania wykonywania w ramach poszczególnych prac
Rozpoczęcie działalności gospodarczej	<ul style="list-style-type: none"> • Przygotowanie aktów założycielskich • Pomoc przy rejestracji spółki w Krajowym Rejestrze Sądowym i urzędzie skarbowym • Przygotowanie i implementacja planu kont
Prowadzenie ewidencji podatkowych i ZUS	<ul style="list-style-type: none"> • Prowadzenie Księgi Przychodów i Rozchodów • Prowadzenie rejestru zakupu VAT i rejestru sprzedaży VAT • Sporządzanie miesięcznych deklaracji na podatek dochodowy właścicieli • Sporządzanie miesięcznych deklaracji dotyczących podatku dochodowego od pracowników • Sporządzanie miesięcznych deklaracji do ZUS • Uzgodnione płatności podatkowe • Roczne zeznanie podatkowe o wynagrodzenie pracowników • Roczne zeznanie podatkowe na podatek dochodowy właściciela • Prowadzenie ewidencji środków trwałych

¹⁹ Zubakowska K., *Od auditingu do sponsoringu w rachunkowości*, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 2007, s.205-221.

Rachunkowość finansowa	<ul style="list-style-type: none"> • Opracowanie polityki bilansowej i zasad rachunkowości • Prowadzenie ksiąg rachunkowych i okresowa prezentacja raportów z tych ksiąg • Prowadzenie ewidencji środków trwałych, umorzenia i przeszacowania zgodnie z przepisami prawa bilansowego i podatkowego • Prowadzenie rozliczania i ewidencji wynagrodzeń na potrzeby prawa bilansowego i podatkowego • Wystawianie faktur i innych dokumentów księgowych związanych z prowadzoną działalnością zlecającego • Sporządzanie sprawozdania z działalności jednostki • Sporządzanie rocznych i śródrocznych sprawozdań finansowych zgodnie z ustawą o rachunkowości • Przekształcenia sprawozdań finansowych na inne standardy (MSSF, MSR)
Doradztwo księgowe i podatkowe	<ul style="list-style-type: none"> • Doradztwo przy zakładaniu i organizacji działów rachunkowości w jednostce • Bieżące doradztwo prawne i podatkowe • Doradztwo w zakresie fuzji i przejęć • Doradztwo przy zabezpieczeniu przedsiębiorstwa przed ryzykiem (instrumenty pochodne) • Pomoc w nadzorowaniu bieżącej działalności komórek księgowych w jednostce
Rachunkowość zarządcza	<ul style="list-style-type: none"> • Wdrażanie systemów controllingu • Przygotowywanie i bieżące raportowanie rocznych planów i budżetów • Analizy rentowności produktów, usług, zleceń, projektów • Wdrażanie procedur kontroli wewnętrznej • Prowadzenie rachunków opłacalności inwestycji • Przygotowywanie informacji na potrzeby krótkookresowych rachunków decyzyjnych • Wycena wartości przedsiębiorstwa oraz modelowanie jego rozwoju
Prowadzenie szkoleń	<ul style="list-style-type: none"> • Szkolenia z zakresu nowych przepisów prawa bilansowego, podatkowego, ubezpieczeniowego
Pozostałe	<ul style="list-style-type: none"> • Wprowadzanie spółek na WGPW • Współpraca w zakresie pozyskiwania zewnętrznego finansowania (opracowywanie biznesplanów do banków, wnioski o dofinansowanie z funduszy strukturalnych)

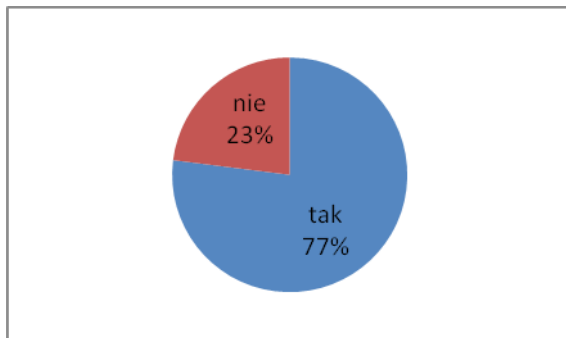
Źródło: Czubakowska K., *Od auditingu do sponsoringu w rachunkowości*, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 2007, s.220- 221.

Wykorzystanie outsourcingu przez przedsiębiorców województwa kujawsko-pomorskiego - wyniki przeprowadzonych badań

Celem przeprowadzonego badania było uzyskanie informacji odnośnie znajomości i powodów oraz obszarów wykorzystania outsourcingu przez firmy z niego korzystające z województwa kujawsko-pomorskiego, w tym ze szczególnym naciskiem na outsourcing usług finansowo-księgowych. Udział w badaniu wzięło 100 firm. Kwestionariusz ankiety został wręczony studentom studiów niestacjonarnych z Torunia oraz Bydgoszczy, którzy go wypełnili w swoich firmach a następnie zwrócili.

Wyniki ankiet, potwierdziły postawioną tezę, o wzrastającym znaczeniu outsourcingu. Wśród 100 zbadanych przedsiębiorstw, aż 77 korzystało z outsourcingu.

Wykres 1. Korzystanie z outsourcingu

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Wśród badanych firm dominowały średnie przedsiębiorstwa (43% wskazań). Badane firmy prowadziły w przeważającym zakresie działalność usługową oraz handlową. Najmniej było firm produkcyjnych.

Obszary wykorzystania outsourcingu zaprezentowano na wykresie 2

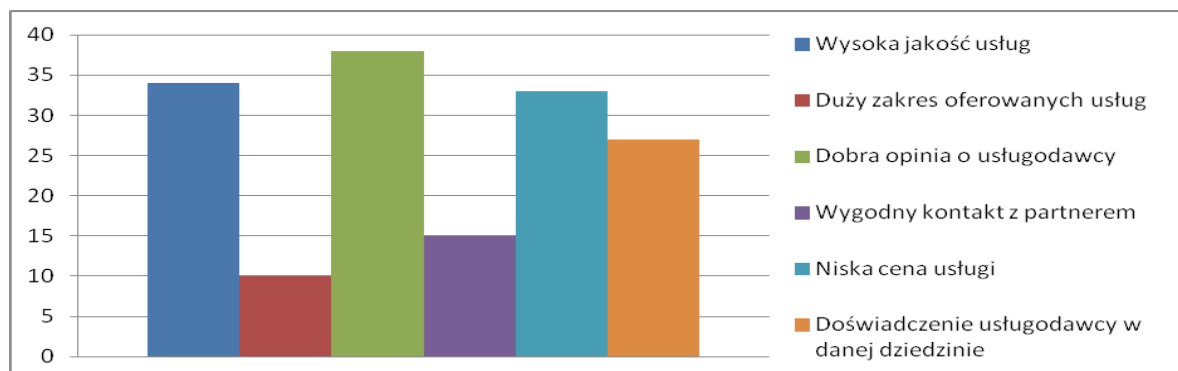
Wykres 2. Obszary outsourcingu z jakich korzystają badane jednostki

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Z powyższego wykresu wynika, iż w zakresie outsourcingu dominowały usługi w zakresie: ochrony mienia, sprzątaniam, rachunkowości i informatyki oraz kadr i płac.

Wybierając dostawcę outsourcingowego badane firmy zwracały uwagę w szczególności następujące cechy – ukazane na wykresie 3.

Wykres 3. Cechy brane pod uwagę przy wyborze dostawcy outsourcingowego.

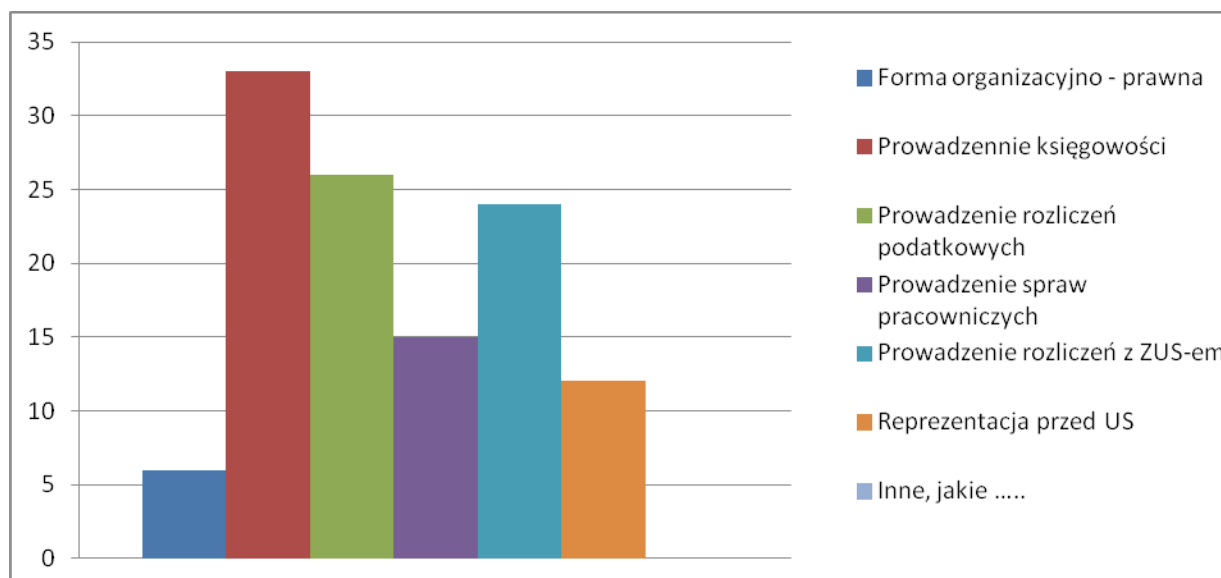
Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Z powyższego wykresu wynika, że trzy najważniejsze cechy to: dobra opinia o usługodawcy, wysoka jakość świadczonych usług oraz niskie ceny świadczonych usług co ma wpływ na zmniejszenie kosztów prowadzonej działalności.

Autorów badania szczególnie interesowała problematyka outsourcingu usług finansowo-księgowych stąd pozostałe problematyka została poświęcona tej tematyce.

Spośród badanych firm 38 korzysta z usług outsourcingu w zakresie rachunkowości. Zakres czynności z zakresu rachunkowości dotyczył następujących czynności – ukazanych na wykresie 4

Wykres 4. Zlecane zadania outsourcingu z zakresu rachunkowości

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Podsumowując wyniki przeprowadzonego badania wśród jednostek województwa kujawsko-pomorskiego można wyciągnąć następujące wnioski:

1. outsourcing cieszy się coraz większą popularnością. Aż 77% badanych jednostek korzystało z outsourcingu.
2. Obszary outsourcingu z których firmy korzystały dotyczyły: ochrony mienia, rachunkowość i rozliczeń podatkowych oraz sprzątnia
3. Przy wyborze dostawcy outsourcingowego badane firmy kierowały się głównie dobrą opinią o usługodawcy (24% wszystkich głosów), wysoką jakością świadczonych usług (22%) oraz niską ceną usług (21%). Małą uwagę natomiast zwracał fakt dużego zakresu oferowanych usług, tylko 6% głosów.
4. Wśród analizowanych jednostek korzystających z usług outsourcingu, 38% wykorzystywało outsourcing z zakresu rachunkowości. Do najczęściej zlecanych zadań, przy korzystaniu z usług firm zewnętrznych specjalizujących się z zakresu rachunkowości, zaliczono: prowadzenie księgowości (28%), prowadzenie rozliczeń podatkowych (22%), czy prowadzenie rozliczeń z Zakładem Ubezpieczeń Społecznych (20%). Spośród jednostek wykorzystujących outsourcing z obszaru rachunkowości, 83% badanych komórek nie zlikwidowało działu odpowiedzialnego za kadry i płace.

Przeprowadzone badanie pokazało, że outsourcing w Polsce jest alternatywą coraz częściej wybieraną wśród przedsiębiorstw, by zminimalizować koszty. Ponadto obszarów outsourcingu z jakich można korzystać jest wiele, a zakres zadań oferowanych przez firmy jest różnorodny. Dodatkowo wysoki stopień zadowolenia z firmy outsourcingowej, sprawia iż liczba jednostek korzystających z tego typu usług, zwiększa się.

Zakończenie

Outsourcing to „możliwość wykorzystywania niezależnych, zewnętrznych podmiotów jako dostawców określonych dóbr i usług zamiast konieczności rozwijania tych sfer działalności wewnątrz przedsiębiorstwa. Jest on chętnie stosowany w firmach w wielu obszarach takich jak usługi informatyczne, logistyka, finanse i księgowość, zatrudnianie osób przez wyspecjalizowane zewnętrzne firmy (np. Manpower, Adecco, Randstad, GP People i inne) co potwierdziły wyniki przeprowadzonych w pracy badań. Wykorzystanie outsourcingu wiąże się z efektywniejszym zarządzaniem firmą, łatwiejszym dostępem do technologii i wiedzy, ale przede wszystkim redukcją kosztów.

Jak pokazują wyniki badań outsourcing jest popularnym rozwiązaniem stosowanym wśród firm w Polsce, w tym również firm z województwa kujawsko-pomorskiego. Świadczy o tym wzrastająca liczba firm, która korzysta z tego typu usług.

Oceniając działanie outsourcingu na podstawie przeprowadzonych badań, stwierdzamy, że jest ono pozytywne, zarówno dla firmy korzystającej z tych usług, jak również dla firmy oferującej usługi outsourcingowe przynosząc im obopólne wymierne korzyści. Można przypuszczać, że zainteresowanie outsourcingiem będzie w kolejnych latach się zwiększać.